

06-02-2021

DE ZEGEN VAN GOD

Numeri 6, Ezechiël 2 en 3

Ouders zeggen wel eens tegen kinderen, die met tegenzin naar de kerk zijn geweest: 'ook al heb je voor je gevoel misschien niets aan de kerkdienst gehad, dan heb je toch vanmorgen de zegen gehad'. Nou, daar wil ik in deze preek over hebben. Over de zegen. Het laatste onderdeel van een kerkdienst. En ook het laatste onderdeel nu van mijn preken serie over de liturgie. Het laatste onderdeel, maar misschien wel het belangrijkste. Want ook al zouden al die andere dingen je weinig zeggen – ik hoop het eigenlijk niet hoor! - dan heb je toch aan het einde van de dienst het belangrijkste mogen ontvangen: de zegen van God.

De zegen als onderdeel van de kerkdienst

Ik wil eerst iets over de zegen vertellen als onderdeel van de kerkdienst.

Ik hoop dat in de afgelopen preken over de verschillende onderdelen van de kerkdienst wat duidelijk is geworden dat een kerkdienst heel mooi is opgebouwd. Bijvoorbeeld dat eerste lied, het intochtslied: wij gaan zingend God tegemoet, zoals de joodse pelgrims zingend onderweg waren naar de tempel in Jeruzalem. En dan volgt een moment stilte om tot ons door te laten dringen dat wij hier voor God mogen verschijnen: 'laten wij stil worden voor God'. En als wij stil zijn geworden voor God, dan spreken wij eerst uit dat 'onze hulp is in de Naam van de HEERE' - wij dragen de dienst op aan God - en vervolgens krijgen wij een groet. God groet ons: 'genade zij u en vrede'. Nou, die groet aan het begin van de dienst en de zegen aan het einde van de dienst zijn beiden woorden van God, woorden direct tot u en jou gericht. Aan het begin van de dienst word je welkom geheten door God - 'genade voor jou en vrede!' - en aan het einde van de dienst stuurt God je op weg - 'ga nu heen in vrede en ontvang de zegen van God'. God heet je dus welkom aan de deur. En God laat je vervolgens ook weer uit; als gezegende mag je weer verder met je leven.

Tussen die groet van God en die zegen van God in bevindt dus de hele kerkdienst: de gebeden, Bijbellezing, preek, het zingen, de collecte. Nu, dat is belangrijk, want daarmee wordt de kerkdienst tot een afgebakend geheel, een moment helemaal voor God. God staat aan het begin: Hij groet. En God staat aan het einde: Hij zendt ons uit. En daartussen zijn wij even helemaal bij God, zeg maar: thuis bij God. De kerkdienst wordt daardoor tot een heilig moment. Een moment helemaal van God, voor God, met God, tot God gericht. Alles wat hier gebeurt tussen de groet en de zegen in, krijgt daarmee een bijzondere lading. Wij zijn niet even een wekelijks programma aan het afwerken, met elkaar een oude traditie aan het in stand houden, nee, bij al deze

onderdelen zijn wij helemaal op God geconcentreerd: als wij Zijn geboden horen, als wij onze schuld belijden, als wij onze gaven geven, als wij zingen, als wij luisteren. Wij zijn bij al deze onderdelen helemaal geconcentreerd op God, Die ons zojuist welkom heeft geheten en ons straks weer uitgeleide zal doen. Groet en zegen vormen dus de kaders om dit moment van de kerkdienst als een heilig moment te markeren.

Gezegend de tempel (het kerkgebouw) verlaten

Ook in de tijd van de Bijbel had de zegen deze plaats als een onderdeel van de tempeldienst. Er werd op meer momenten een zegen uitgesproken. Als bijvoorbeeld Rebekka op reis gaat om te gaan trouwen met Izak, dan krijgt zij de zegen van haar familieleden mee (Gen. 24). Prachtig! Vader Jakob zegent zijn zonen als hij gaat sterven (Gen. 48-49). Wat een indrukwekkend moment op het sterfbed! Jezus zegent de kinderen (Markus 10). De zegen is dus niet alleen voor in de kerkdienst bedoeld, maar daar begint het min of meer wel. Mozes krijgt namelijk in Numeri 6 de opdracht om aan Aäron en zijn zonen te vertellen hoe zij het volk moeten zegenen. Aäron als hogepriester en zijn zonen (de priesters) krijgen dus de opdracht om het volk te zegenen. Wij noemen daarom de zegen die ik aan het einde van de dienst uitspreek ook de *Aäronitische zegen*. Nu, ik vertel dat vaak aan catechisanten: besef eens dat die zegen die jij aan het einde van de dienst over je uitgesproken krijgt, dat die zegen al sinds Aäron, *dus al zo'n 3.500 jaar geleden*, wordt uitgesproken. Dat is toch een prachtig teken van de wonderlijke trouw van God!

De Aäronitische zegen. De zegen die de priesters namens God moesten uitspreken. De priesters zenden het volk uit, nadat men de tempel heeft bezocht en geven hen de zegen mee dat God hen zal bewaren onderweg, dat God met hen zal zijn en hen zal behoeden. Zoals in Psalm 121, vers 4, waarin wij de priesters aan het einde van de psalm horen spreken: 'de HEER zal u steeds gadeslaan... De HEER, het zij gij in of uit zal gaan en waar gij u heen zult spoeden, Hij zal eeuwig u behoeden'.

Ik vind het wel heel veelzeggend dat de zegen door de priesters in de tempel wordt gegeven. Vanuit de ontmoeting met God wordt je er gezegend op uitgestuurd. Je gaat daardoor anders weg, dan je bent gekomen. Gezegend. Je gaat niet weer gewoon verder, maar God wil met je meegaan. Als je weer naar je huis gaat, de eenzaamheid of de drukte tegemoet. Als je de volgende dag weer naar school gaat, of naar je werk. Of als je die week een lastig gesprek hebt, of op een uitslag uit het ziekenhuis wacht, of allemaal belangrijke beslissingen moet nemen. *Je gaat*

al die dingen als gezegend mens tegemoet. Vanuit de ontmoeting met God dus. Vanuit de tempel, waar de dienst van de verzoening heeft plaatsgevonden: waar voor de schuld van de mensen is gebeden en geofferd. Vanuit de kerk, waar wij over Jezus' offer voor ons en Zijn redding hebben gehoord. Wij gaan weer verder,

nadat wij God hebben ontmoet..., wij kunnen weer verder..., als gezegende mensen.

De zegen: Gods Naam over je leven gelegd

Maar: *wat is een zegen nu precies, hè?* Dan maak ik als voorganger zo'n plechtig gebaar – armen gespreid, handpalmen naar beneden – en de gemeente gaat staan om de zegen te ontvangen... Maar wat gebeurt er dan precies? Is een zegen een soort *wens* die wij uitspreken? 'Dat God met ons mee zal gaan?' Nee, het is meer. Een wens is te vaag, te algemeen. Is een zegen dan een *gebed*? 'Moge de Heere u zegenen?' Nou, dat is ook te mager. Te weinig zeker. Is het dan een soort *belofte*? Dat komt meer in de buurt. Het is een *zekerheid* die je mag meenemen. Maar dat heeft niet te maken met het ritueel, alsof het een magisch gebeuren is wat een voorganger doet of vroeger een priester deed. Nee, God maakt in Numeri 6 heel duidelijk dat het helemaal niets met voorgangers of priesters heeft te maken. Vers 27: 'zo moeten zij Mijn Naam op de Israëlieten leggen; en Ik zal hen zegenen.' Die belofte, die zekerheid heeft niet te maken met de woorden of gebaren die soort magisch zouden zijn, maar met God Zelf: *God* komt naar ons toe in die woorden. Dat is het: God komt naar ons toe in die woorden. God zegt het zo tegen Mozes (vers 27): 'zo moeten de priesters Mijn Naam op de Israëlieten leggen'. Als de zegen wordt uitgesproken, dan wordt Gods Naam op de mensen gelegd. Je krijgt bij de zegen Gods Naam over je leven uitgesproken.

Maar misschien blijft dat nog steeds wat vaag... Ik probeer het nog iets verder uit te leggen. 'Zo moeten de priesters Mijn Naam op de Israëlieten leggen...' Gods Naam, dat is volgens het Bijbelse denken God Zelf. God is zo heilig, zo groot, we kunnen er niet bij. Maar God komt bij ons, komt naar ons toe... *in Zijn Naam*. Gods Naam, dat is Hijzelf. Wij zingen daarom vaak over de Naam van God (moet je maar eens opletten in de psalmen). Wij roepen de Naam van God aan. Wij spreken in Zijn Naam. Wij zijn bij elkaar gekomen in de Naam van God. God verschijnt, komt tot ons in Zijn Naam.

Dus als Gods Naam op ons wordt gelegd, als Zijn Naam tijdens de zegen over jouw leven wordt uitgesproken, dan komt God Zelf heel dichtbij. Dan wordt jouw leven omringd en vervuld van God. *In Zijn Naam komt God Zelf naar je toe*. Je mag weer verder gaan met je leven waar je was gebleven, je mag weer verder gaan *in Naam van God*. Je mag gaan delen, vieren, getuigen, je werk gaan doen, je naaste gaan helpen, *uit Naam van God*. Je mag je beschermd en beveiligd weten *door de Naam van God*. De Naam van de HEERE. De HEERE zegene u. De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten. De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u. Drie keer wordt tijdens de zegen de Naam van de HEERE over je leven uitgesproken.

Even tussendoor: omdat God zo heilig en groot is, spreken de Joden de Naam van God niet eens uit. Want – zo vertelde ik – Gods Naam, dat is Hijzelf. Maar daarom is vloeken ook zo bijzonder verschrikkelijk. Vloeken is het tegenovergestelde van zegenen. Met vloeken wordt de Naam van God niet op je leven gelegd, maar gooi je juist de Naam van God van je af. Er wordt nog wel eens onderscheid gemaakt in vloeken. Een echte g-v-d spreken wij niet uit, maar soms wordt

dezelfde vloek nog wel eens met andere klinkers uitgesproken: Gatver. Of Getver. Maar dat is precies dezelfde vloek. Van dezelfde Naam. En de Naam van God en dat is God Zelf. Als je vloekt, gooi je Gods Naam van je af. Alsjeblieft nooit doen!

Even terug: In de zegen laat God Zijn Naam op het volk leggen. Vandaar ook dat handgebaar met de handpalmen naar beneden. God laat Zijn Naam op het volk leggen. Het leven van het volk, van ons als kerkvolk, wordt daarmee omringd en vervuld door God. En daarom is een zegen ook zo mooi. Aan het einde van de dienst. Maar ook bijvoorbeeld bij een huwelijk. Of bij je doop of belijdenis doen. Als je als ambtsdrager wordt aangesteld. Op dat specifieke moment mag je je omringd en vervuld weten door Gods Naam, dat is: door God Zelf.

De betekenis van de zegenwoorden

Maar laten wij nu nog wat beter gaan kijken naar de woorden die Aäron en zijn zonen dan moeten uitspreken. Want het zijn bijzondere, heel kostbare woorden, die God geeft. God geeft niet een voorbeeldzegen, waar nog iets aan toegevoegd of afgedaan kan worden, al naar gelang de persoonlijke smaak van de priester of voorganger. Nee: 'zo moet u de Israëlieten zegenen', zegt God (vers 23). Hoe dan? 'De Heere zegene en behoede u. De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig. De Heere verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.' Drie zinnestjes. En elke zin bevat twee delen. In het Hebreeuws – de oorspronkelijke taal van het Oude Testament - zie je een hele mooie opbouw:

יְבָרֵךְ יְהוָה וְיִשְׁמְרֵךְ:
יְאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיַחַנֵּךְ:
יֵשֶׁא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶּׂם לְךָ שְׁלוֹם:

(In het Hebreeuws lezen wij van recht naar links.)

Het tweede woord zie je in elke zin terugkomen, dat is de Naam van God, de Naam die de joden niet uitspreken. 'Heer', zeggen zij. Maar dat staat er eigenlijk niet. JHWH, Ik ben Die Ik ben, zo staat er.

Nu, drie zinnestjes. De eerste zin bestaat uit drie woorden. De tweede zin uit vijf woorden. En de derde zin uit zeven woorden. Het wordt dus steeds meer. Het als een aanzwellende golf, een golf aan het strand van de zee die steeds dichterbij komt. De golf komt weer terug, dezelfde golf, maar steeds dichterbij. Gods naam spoelt over ons heen; *we worden – voordat wij de kerk verlaten - ondergedompeld in zijn Naam*.

En wat spoelt er dan allemaal tijdens de zegen mee? *Gods bescherming*: 'de Heere zegene u en behoede u' God die ons bewaart. Beschermt. Als Zijn kostbaar eigendom. Zelfs in de dood zal Hij ons bewaren. Zoals Paulus het uitzingt: want ik ben ervan verzekerd dat noch dood, noch leven, noch tegenwoordige dingen (de huidige zaken), noch toekomstige dingen, noch enig schepsel ons al kunnen scheiden van de liefde van God in Christus Jezus, onze Heere (Romeinen 8). Wat een zekerheid! Terwijl eigenlijk alles verder van je leven niet zeker is. De Heere zegene u en behoede (beschermt) je.

'De Heere doe Zijn aangezicht over je lichten en zal je genadig zijn.' Zijn aangezicht laten lichten, dat is in de

Bijbel een uitdrukking voor: Zijn gezicht laten zien. God wil dus Zijn gezicht aan je laten zien. Hij wil je aankijken! 'Kijk mij eens aan.' Zodat er echt contact zal zijn. Elkaar aankijken is een heel diepe en intieme vorm van contact. De Heere doe Zijn aangezicht over je lichten: God Die dus naar je kijkt, als je voor je toetsen aan het ploeteren bent. God Die naar mij kijkt, als ik druk ben met van alles en nog wat. Hij draait Zijn hoofd niet weg uit verveling, zelfs niet uit frustratie als je bijvoorbeeld helemaal niet met God bezig bent. Zijn gezicht is steeds, elke dag, op jou gericht. Hij verliest je echt niet uit het oog. Hij blijft contact zoeken en contact houden. Vol van genade. De Heere doe Zijn aangezicht over je lichten en zal je genadig zijn.' In deze wereld vol ongenade krijg je Gods genade aangezegd. Terwijl jezelf soms zo hard bent voor je zelf, mag je leven van Gods genade. Terwijl je zelf steeds weer tegen je eigen falen aanloopt..., dat je leven niet zo zuiver en zo vol van liefde voor God en de ander is als het behoort te zijn..., kijkt God je aan, met ogen vol van genade. 'De Heere zegene en behoede u. De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig. De Heere verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.' Vrede. Shalom. Dat wil God je geven. Daar loopt heel de zegen op uit: vrede. Niet alleen dat het niet-oorlog is, maar dat het goed is in alle opzichten. Harmonie. Rust. Veiligheid. Ontspannenheid. Vreugde. Zo zal straks eens de wereld nieuw worden gemaakt door God. Een nieuwe aarde, vol van vrede, van vreugde, rust, veiligheid. Een wereld zonder strijd, zonder angst, zonder duivel, zonder dood. En tot die tijd mag je in deze onherbergzame wereld leven van Gods vrede die je in de zegen wordt beloofd. Zijn shalom, die je rust kunt geven in alle onrust. Zijn vrede die je zekerheid geeft, in alles wat spannend is. Zijn vrede, die je vertrouwen en liefde en hoop geeft. Zijn vrede, dat het goed mag zijn tussen jou en God, ook al is er nog zoveel onaf en stuk misschien.

Wat een mooie zegen hè? Wat een mooie belofte! Zijn Naam Die straks op jou leven wordt gelegd. Zijn Naam waardoor je je beschermd mag weten, genade mag ontvangen en vrede krijgt aangezegd. Dat moment van de zegen moet je daarom echt niet aan je voorbij laten gaan door nog even je jas dicht te doen, of je tas op te ruimen, of je collectebonnen te pakken... nee, gaan staan, stil worden en deze zegen van bescherming, genade en vrede van God ontvangen.

Nog even iets over dat 'de HEERE verheffe Zijn aangezicht over u'. Ik vond dat altijd een lastige zin. Wat betekent dat nu dat 'de Heere Zijn aangezicht over u verheft'? Je leest dat eigenlijk verder nooit in de Bijbel. De uitleggers verklaren het meestal met 'God kijkt je echt heel sterk aan' of 'Hij kijkt je met liefde aan'. Van een joodse predikant uit Jeruzalem heb ik eens een heel andere uitleg gekregen en die vond ik zo mooi: 'Zegenen', dat is in het Hebreeuws van dezelfde werkwoordstam als 'knielen'. Als God je zegent, dan knielt Hij als het ware. 'De Heere verheffe Zijn aangezicht over u', dat kan dan ook betekenen: 'Hij kijkt naar je op. Hij kijkt naar je omhoog'. Gods zegen is, niet dat Hij vanuit de hoogte op ons neerkijkt..., nee, de zegen van de HEERE is dat Hij als het ware naar ons opkijkt en voor ons knielt..., Zijn ogen naar ons opslaat: 'mag ik jou tot zegen zijn? Ik wil je nabij zijn. Ik wil

beschermen. Ik wil je vullen met Mijn genade en vrede.' Mooi hè?

God Die voor ons knielt... Maar dat is precies wat wij nu bij de Heere Jezus zien. Zo Vader, zo Zoon! De Heere Jezus was de mensen op aarde zegenend nabij. Hij was de mensen *knielend* nabij. Hij knielde om Zijn discipelen de voeten te wassen. Hij zakte door Zijn knieën toen Hij het kruis van onze zonden droeg. Hij stelde Zich op als een dienstknecht, die ons diende tot in de dood. Gods zegen: dat is Zijn knielen voor ons. Onbegrijpelijk mooi als dat straks tegen je wordt gezegd! Hij verheft Zijn aangezicht, Hij heft Zijn ogen naar u op. Hij kijkt ons geknielend aan... en wil ons zegenen met Zijn hulp, Zijn nabijheid, Zijn redding... met alles wat Hij voor ons kan doen.

Wees ook zelf tot een zegen

En daarom krijg je ook de opdracht mee om een ander tot een zegen te zijn. Zoals Petrus het schrijft in zijn brief (1 Petrus 3, 9) aan de gemeenteleden die het lastig hadden in hun tijd en dwarsgezeten werden omdat zij geloofden in Jezus: vergeld geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegen daarentegen, omdat u weet dat u daartoe geroepen bent. Zegen een ander. Dus ook u, jij en ik zijn tot deze priesterlijke taak geroepen om te zegenen. Hoe? Nou, breng die zegen van God maar in praktijk.

'De Heere zegene en behoede u.' *Wees een zegen en zorg ervoor dat een ander zich bewaard weet, zich veilig voelt.*

'De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.' Laat een ander iets van Gods aangezicht zien. Ziet de ander iets van God in jouw daden, ontdekt de ander iets van God in jouw woorden? En zijn jouw woorden, je daden en je houding gevuld door genade voor de ander, of gaat het vooral om jezelf?

'De Heere verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.' Kniel voor een ander, zoals God voor ons knielt. Dien elkaar. Dien de ander. En heb de vrede, het welzijn in alle opzichten, voor de ander op het oog.

Ik hoop dat u en jij veel aan deze preek hebben gehad. Maar ook al zou dat niet het geval zijn en is het meeste van de preek langs je heen gegaan: we hebben gelukkig de zegen nog. Want daarmee is alles gezegd. Gods Naam wordt op je leven gelegd. God gaat met je mee. Hij beschermt je. Hij geeft je genade. En vrede. Dat heb je echt nodig om in deze wereld te gaan en te staan. Dat heb je echt nodig om in deze wereld ook zelf tot een zegen te zijn.

Ga daarom heen in vrede, ontvang de zegen van de HEERE en wees tot een zegen.